

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. Aliorum de conceptu quantitatis sententiæ præmittuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

ter materia perficitur, eius non formas, sed terminos intrinsecos appellat.

24

Hactenus explicuimus, quid Auctores communiter de substantia sentiant, nostramque etiam de ea sententiam in Physica traditam recolimus, quam si quis amplecti recuset, ac distinctionem naturæ à substantia indistinctionem totius à partibus reuocare nolit, poterit is substantiam in actione creatura rei collocare, præsertim cum personalitates diuinæ in originibus, siue actionibus ad intra proculdubio consistant. Animaduertendum tamen primum est, actionem creaturam non cuiuscunque termini, sed solius substantiæ completæ substantiam, siue supposititalitatem dicendam esse: quocirca actio creatura accidentis, aut etiam animi rationalis erit substantia, & non supposititalitas, aut personalitas: actio vero creatura substantiæ completæ irrationalis erit substantia, & supposititalitas, non vero personalitas: ac tandem actio creatura substantiæ completæ rationalis erit substantia, supposititalitas, ac personalitas. Animaduertendum est secundò, substantiam dicendam esse actionem creaturam, quæ sit productiua rei, non solum independentem à subiecto causalitatis materialis, in quo intrinsecè recipiatur, verumetiam independentem à subiecto totalitatis, siue à composito; quod intrinsecè constituitur, & in quo intrinsecè perficiatur: quapropter natura humana Christi, siue eius corpus, & anima propria substantia non subsistunt, quia Christum intrinsecè componunt, & in eo intrinsecè perficiuntur: Verbum autem è contrà non obstante vnione hypostatica, & ante illam per se subsistit: quia licet Christum intrinsecè componat, ea tamen compositione minimè perficitur: eius enim infinitas perfectionis accessionem sustinet. Animaduertendum est tertio, substantiam non esse creationem actiuam in volitione Dei efficaci sitam: tum, quia aliàs non solum humanitas Christi, verumetiam quæuis alia natura per aliquid quoniam subsisteret: tum etiam, quia aliàs per denominationem extrinsecam homines essemus: sola ergo creatio passiuæ termino intrinseca, eique superaddita naturam substantentem, ac personatam denominabit. Ne vero in negationes Scoticas, quibus expediti sumus, iterum impediatur, cauendum vltimò est, actionem creaturam intrinsecè, & essentialiter talem esse, nec extrinsecè tantum ac vi alicuius negationis adiunctæ ab actione generatiua differre: quod tamen alibi à me impugnatum sit, si tamen substantia substantia singularis completa esse nequeat, facta quidem hac hypothesi, verissimum est; illudque libertas forsan actioni liberæ essentialis, & necessitas explicandæ substantiæ apprimè persuadeat. Postquam hanc meam de identitate substantiæ creatæ cum actione creatura sententiam meditatus essem, prodit statim in lucem eximium opus Sapientissimi Patris Bernardi de mysterio Incarnationis: vbi disputatione 12. sectione 1. §. 2. & 3. collocat etiam in actione creatura substantiam. Quamuis autem, paulò aliter ac ipse, creationem, & eius à substantia indistinctionem explicet; ac bene est, quod in principali puncto opinionis ambo, & quidem re inuicem non communicata, conuenerimus.

TRACTATUS IV.

De predicamento quantitatis.

CAPVT I.

Aliorum de conceptu quantitatis sententia premittuntur.

QUOPLURES Thomistæ cum B. Thomæ opusc. 52. tuentur, essentiam quantitatis consistere in eo, quòd sit mensura: immeritò tamen, quia cum definitur ab iis quantitas mensura, vel sensus est, esse mensuram alterius quantitatis, vel esse mensuram substantiæ, seu materiæ, cui iuxta hos auctores quantitas inhæret: at in vtroque sensu definitio est falsa, aut certe parum idonea: in primo quidem, quia nulla res commodè definitur per ordinem ad aliud eiusdem rationis: quanquam enim homo sit generatius alterius hominis, ineptè tamen per eam potentiam definiretur, nec nisi per respectum ad connotata diuersæ rationis, ac speciei, sentiones videlicet, ac discursus aptè, & ad rem accommodatè definitur in hunc modum, homo est animal rationale. Cuius ratio à priori est, quia nec directè, nec indirectè definitum ingredi potest definitio rem; aliàs hæc illo clarior, ac dilucidior non esset. Secundus etiam sensus haud magis quadrat, quia quantitas non mensurat, nec facit innotescere perfectionem materiæ secundum se: materia enim maioris, aut minoris perfectionis eidem quantitati indifferenter subesse potest; haud secus ac è contrario quantitas perfectior, vel imperfectior, aliæve formæ inæquales eidem materiæ inesse possunt: quantæ ergo perfectionis sit materia ex quantitate, cui subest, venari non possumus. Quod si asseras, quantitatem esse mensuram materiæ, non quod eius perfectionem, sed quod eius molem, & magnitudinem innotescere faciat, id quidem nihil dictum est: quia in mole, & magnitudine materiæ eius quantitas quidditatiuè clauditur: quare per quantitatem innotescere magnitudinem materiæ, non est, materiam secundum se, & penes suam substantiam, sed ipsam quantitatem per seipsam innotescere, sui que ipsius mensuram esse; quo iam nec sententia, nec posterior eius sensus defenditur, sed potius deferitur.

Alij Thomistæ cum Capreolo in 2. dist. 3. artic. 1. & 3. ac Soncinæ 5. metaphys. quæst. 19. tuentur, quantitatem esse, quæ materiæ à se realiter distinctæ partes integrales tribuit, quæve efficit, vt partes materiæ in potentia tantum distinctæ actu distinguantur. Verum in primis hæc quantitas vnitur realiter materiæ A & non materiæ B ergo pro priori naturæ ad eam vnionem datur hæc, & illa materia: aliàs hæc potius, quàm illa eius vnionis terminus esse non posset. ergo materia antecedenter ad quantitatem, & independentem ab illa veram aliquam distinctionem partium sibi vendicat. Rursus, materia distinguitur realiter à quantitate: at non per aliquid ab vtraque distinctum realiter: ergo etiam vna pars materiæ ab alia realiter distingui poterit, & non per quantitatem vtrique realiter superadditam. Consequentia videntur sine discrimine. Antecedens est aduersariorum, & vel ex eo constat: quia aliàs sequeretur processus in infinitum, vt sæpe in simili probatum manet. Nec valet, si in hunc modum argu-

mentum infles : hæc consequentia nulla est , vniõ vnitur materiæ , & non per aliquid ab vtraque distinctum : ergo etiam materia , & forma aliqua absoluta seipfis præcisè vniri poterunt : ergo similiter consequentia nostri argumenti nulla erit. Hæc , inquam , instantia nullius momenti est : ideo namque materia , & forma alio à se distincto indigent , vt vniantur , secus vero ipsa vnio , & materia : quia priora illa extrema , non verò hæc posteriora , indifferentia sunt ad hoc , vt vniantur , vel non vniantur : at partes materiæ non magis indifferentes sunt , vt distinguantur , vel non distinguantur , quàm materia , & quantitas : cur ergo , vt distinguantur partes materiæ , alio distincto , & superaddito opus sit magis , quàm vt materia , & quantitas distinguantur. Latius impugnari posset hæc sententia , sed quia impendio demolienda non sunt , quæ per se labascunt , aliis impugnationibus superfedeo.

3 Alij Thomistarum cum B. Thoma in 1. distinct. 19. quæst. 1. art. 5. necnon aliqui Scotistæ cum Scoto hic quæst. 17. tuerentur , essentiam quantitatis esse , vt materiam à se distinctam in partes eiusdem rationis diuisibilem reddat. Verùm hæc definitio quantitatis aliis à definito conuenit : siquidem si materia sine quantitate diuinitus conseruaretur , ita conseruata in partes eiusdem rationis dissecari posset : etenim eius partes in eo euentu distinctæ realiter essent : cur ergo non separabiles , ac diuiduæ ? & tamen quanta non esset : aliquid ergo non quantum in partes eiusdem rationis diuisibile est. Aliqui aduersarij respondent , materiam sine quantitate nec diuinitus conseruari posse : immerito tamen : quia multò magis dependet quantitas à materia , quàm materia à quantitate : at quantitas conseruari potest absque materia , vt constat ex mysterio Eucharistiæ : ergo à fortiori materia absque quantitate. Respondent alij secundo , materiam quantitate denudatam non fore diuisibilem ab illo agente naturali : quia , cum partes eius essent tunc penetrabiles cum alterius cuiuscunque corporis partibus , sanè harum interiectione separari , ac inuicem dimoueri non possent : quòd autem materia prima sine quantitate à Deo miraculosè diuidi possit , parum aut nihil interest , cum hic non creatoris potentia , sed creaturarum natura in examen reuocetur. Verùm in primis materia à quantitate denudata , tametsi interiectione partium alterius corporis diuidua non esset , impulsu tamen , aut attractione diuidi posset ; idque naturaliter & secluso miraculo. Deinde , si essentia quantitatis est reddere materiam indiuisibilem interiectione partium alterius corporis , cum hæc diuisibilitas in impenetrabilitate materiæ fundetur ; sanè impenetrabilitas ipsa erit effectus formalis primarius quantitatis , quod & falsum omnino est , vt illico ostenditur : & iuxta illud quantitas in sententia , quam impugnamus , non per rationem primariam , sed per secundariam definitur , vel potius describitur.

4 Quarrò alij sentiunt , quantitatem esse accidens quoddam absolutum , quod postulat , vt vna pars materiæ cum aliis in eodem loco non penetretur ; vel certè esse ipsam materiam , prout naturaliter impenetrabilis est , partisque extra partes in ordine ad locum necessariò sortitur. Ita P. Suarez disp. 40. metaphys. sect. 6. num. 15. Collegium Conimbricense 1. part. Logicæ in cap. 6. de quant. quæst. 1. art. 2. Hurtadus disp. 13. metaphys. sect. 4. Arriaga disp. 15. metaphys. sect. 1. Hæc sententia , quæ inualuit inter recentiores nostri temporis , haudquaquam tamen placere nobis potest. Atque in primis quantitas discreta , qualis est numerus , & oratio , vera quantitas est , & sub præ-

dicamento quantitatis collocatur : at impenetrabilis non est , cum plures numeri inuicem penetrantur , numeri nimirum Angelorum , necnon numeri formarum accidentalium eidem subiecto inhærentium , aliique innumeri : plures etiam orationes penetrabiles sunt , videlicet vocalis , & mentalis , pluresque mentales simul editæ ; & quod caput est , nec numerus , nec oratio faciunt partes materiæ impenetrabiles , vt omnes fatentur : ergo quantitas non est , per quam materia redditur impenetrabilis , nec vllatenus in impenetrabilitate consistit. Maior argumenti , in qua tora difficultas esse potest , est B. Thomæ 1. part. quæstione 1. art. 1. & 2. Scoti 5. metaphys. quæst. 9. Auicennæ 5. metaphys. cap. 4. Capreoli in 1. dist. 24. quæst. 1. conclus. 5. Hentici 1. part. summæ artic. 29. quæst. 7. Soncinatis , Caietani , & Soti in Logica Argentina in 1. distinct. 24. quæst. 1. Patris Vasquez tomo 3. in 3. part. disputatione 190. cap. 4. vbi id ipsum plerosque scholasticos antiquos censuisse existimat. Eadem maior est Aristotelis cap. de quantitate ibi : *Quantum autem partim est continuum ; partim discretum , & partim ex habentibus positionem partibus , partim ex non habentibus constat , atque discretum est , vt numerus , atque oratio.* Aristoteli consentit Augustinus lib. de quantitate animæ c. 32. ibi : *De numero vero animarum nescio quid tibi respondeam , cum hoc ad istam quæstionem pertinere putaueris : citius enim dixerim non esse omnino querendum , aut certè tibi nunc differendam quam vel numerum , vel multitudinem non pertinere ad quantitatem.* Idem habet in lib. de categoriis cap. 10. ibi : *Quantorum est & alia differentia , nam ex iis alia sunt , quorum partes positionem habent , ex qua cognosci possit , quæ pars cuique iungatur : alia vero sunt , quorum partes positionem habere non possunt , & paucis intercais , sunt vero , quorum partes positionem non habent tempus , numerus , & oratio ; ne vero improprie quantitatem accepisse videretur , concludit ibi : proprie ergo sola , quæ dicta sunt , quanta nominantur.*

5 Impugnatur secundo eadem sententia , hunc in modum : corpora gloriosa verè quanta sunt , eademque , qua antea quantitate in eo etiam statu afficiuntur : at impenetrabilia non sunt , sed potius inuicem absque vllò impedimento penetrari possunt : ergo impenetrabilitas non est effectus formalis primarius quantitatis. Maior omnibus Theologis explorata est , nec nisi temerè negari potest. Minor etiam perspicua est : siquidem donum subtilitatis in ea penetrabilitate corporum gloriosorum consistit , vt modò supponendum magis , quàm probandum est. Dico , corpora gloriosa supernaturaliter , & miraculosè penetrabilia esse ; cæterum naturaliter esse impenetrabilia , eo quod accidens illud absolutum , quo afficiuntur , & quod quantitas appellatur , suapte natura postulat , ne inuicem penetrantur ; effectum autem formalem quantitatis esse impenetrabilitatem non qualemcunque , sed eam solam , quæ naturalis , & non miraculosa sit. Contra tamen : quia si effectus formalis quantitatis est , reddere materiam impenetrabilem ; & effectus doni subtilitatis est , eam reddere penetrabilem ; alterumque accidens penetrationem , alterum verò impenetrationem postulat : ergo ambo impossibilia natura sua sunt : ac proinde vbi semel corpus gloriosum dono subtilitatis afficitur , statim quantitas ei adimi debet : longè potiori iure quàm habitus fidei in altera vita deperditur , statim ac intellectus credentis illustratur lumine gloria , & non in speculo , & ænigmate , sed facie ad faciem Deum contuetur. Hoc argumentum confici etiam potest in corpore Christi , quod quantum proculdubio est ,

est, & tamen cum quantitate Eucharistica, & reliquis speciebus penetratur.

6 Huic sententiae nuper impugnatae affinis est alia sententia, quae tenet effectum formalem quantitatis esse extensionem ordinatam partium, quae videlicet una pars alteri immediate, & haec alij, & sic de reliquis serie quadam uniuntur, non vero quaelibet cui-libet promiscue, & nullo seruatō ordine. Ita Albertinus tom. 2. corol. de praedicamento quantitatis cum aliis, quos ipse laudat. Ceterum haec sententia iisdem impugnationibus, quibus superior, obnoxia est: & rursus eo nomine displicet, quod gradus intensio-nis ita instituti sint, ut vnus alteri tantum, & non omnibus vnatur: primus videlicet secundo, & hic tertio, & tertius quarto, &c. unde gradus intensio-nis tenorem quandam partium, earumque vnionem or-dinatam sibi vendicant: eos quantos non esse, praefertim si de accidentibus spiritualibus sermo sit, ipsi aduersarij fatentur.

C A P V T II.

Nostra sententia proponitur.

7 E Effectus formalis primarius quantitatis, eiusque vera definitio est extensio entitativa partium: quae videlicet partes eius quod quantum dicitur, aliae extra, aliae entitativae sunt: id est, aliae in aliis per iden-titatem minime sunt, sed potius inuicem distinguun-tur. Porro autem distinctio realis, aut extensio enti-tativa plurium rerum, si sumatur in actu secundo, praedicamentum relationis, non vero quantitatis est: quid enim esse potest, vnum realiter distingui ab alio, quam vnum referri praedicamentaliter ad aliud, ut infra tract. 6. ostendemus? Distinctio ergo, aut ex-tensio realis, & entitativa in actu primo; aut, quod perinde est, extrinseca distinctio realis, quatenus eam fundant, praedicamentum quantitatis consti-tuunt. Quocirca duo illa praedicamenta valde affinia sunt, cum enim vnum consideratur, ut realiter distin-ctum ab alio, & ad illud praedicamentaliter relatum, tunc praedicamentum relationis existit: cum vero vnum consideratur, ut realiter distinguibile ab alio, & ad illud praedicamentaliter referibile per simili-tudinem, aut dissimilitudinem; aequalitatem, aut inaequalitatem, aliove modo, tunc praedicamentum quantitatis intelligitur. Ita B. Thomas 1. part. q. 50. art. 2. Scotus in 4. distinctione 10. quaest. 1. artic. 2. Antonius Andreas 5. metaphys. quaestione 10. Niphus disputatione 9. Durandus in 1. distinct. 34. quaest. 1. Venetus 12. metaphys. facultas Louanensis, Argen-tinas, & ne multis morer, antiquorum plerique, ni fallor, hanc sententiam tuerentur.

8 Quam suadeo primo auctoritate Aristotelis lib. 5. metaphys. cap. 13. ibi: *Quantum est quod est diuisi-bile in ea, quae insunt: quorum vtrumque, vel vnum-quodque, & hoc aliquid aptum est esse.* Ex quibus verbis sic argumentor: diuisibilitas, in qua ratio, & quidditas quantitatis sita est, haudquaquam est dis-tinctio partium materiae ab accidente aliquo in se suscepto proueniens: rursusque esse nequit distin-ctio vnionis partium eiusdem rationis, dissolutio, inquam, illa in actu primo, siue possibili fieri: quorum alterum, & alterum capite praecedenti ostensum est: igitur eiusmodi diuisibilitas, in qua Philosophus quantitatem collocat, est distinguibilitas, ut ita lo-quar, siue extrema realiter distinguibilia, quaeque en-titativae extendi queant: in hac enim optime qua-drat, quod *vtrumque, vel vnumquodque eorum vnum*

quid, & hoc aliquid aptum est esse. Secundo eandem sententiam suadeo: quaecunque aequalia, aut inaequalia cum alijs esse possunt, eo ipso quanta sunt: at quae entitativae extensa sunt, & distinctionis realis extrema esse possunt, eo ipso aequalitatem, aut inaequalitatem subire possunt: igitur eo ipso quanta erunt: ac proinde quantitas in eiusmodi extensione consistit. Minor probatur: quae entitativae extensa sunt, & extrema realis distinctionis esse queunt, eo ipso numerum, aut magnitudinem constituunt: at omnis numerus, ac magnitudo alteri aequalis, aut inaequalis esse possunt: ergo quae entitativae extensa, ac realiter distinguibilia sunt, aequalitatem, aut inaequalitatem subire possunt. Maior autem ar-gumenti, praeterquam quod seipsa manifesta sit, pro-batur ex Aristotele cap. de quantitate ibi: proprium autem quantitatis est aequalitas, & inaequalitas; maxi-me ut hoc aequale, vel inaequale vnumquodque eor-um, quae rationem quantitatis subeunt, dicatur, ut corpus aequale, ac inaequale, & numerus, & tempus aequale, inaequale similiter dicitur: & de ceteris, quae iam dicta sunt, simili modo: reliqua vero, quae non sunt quanta, non omnino aequalia, vel inaequa-lia videbuntur. Id ipsum docet Augustinus de ca-thegoriis cap. 10. ibi: proprium vero quanti, & quod in omni, & in solo inuenitur, illud est, ut om-nia eius paria, aut impatia dicantur. Tertio constat veritas nostrae sententiae ex aliarum impugnatione, necnon ex solutione argumentorum.

9 Quorum primum sit, quantitas discreta, numerus videlicet, & oratio proprie quantitas fore: ergo, &c. Maior est Alberti metaph. lib. 8. tract. 1. cap. 8. & Aureoli, Ochami, Gregorij, & Marsilij, quos sequitur Fonseca 5. metaphys. cap. 13. quaest. 4. & Conimbri-censes cap. 6. de quantitate quaest. 2. art. 2. & hac ra-tione suadet: solum ens reale per se in decem praed-icamenta dissecatur, nihilque in praedicamento esse potest, quod non sit ens reale per se: sed quantitas d f-creta, numerus, verbi gratia, ens reale per se neuti-quam est: igitur in praedicamento quantitatis esse non poterit, siue, quod recidit in idem, quantitas proprie esse non poterit. Maior perspicua videtur. Minor suadet: tum quia ex duobus entibus com-pletis non resultat vnum ens per se: at numerus in-terdum entia completa complectitur, ut si plures Angeli, aut homines in numerum redigantur: tum etiam, quia quae proprie non uniuntur, vnum per se constituere nequeunt: at partes numeri proprie non uniuntur, quatenus partes numeri sunt: quod respe-xit Aristoteles, cum numerum, siue quantitatem dis-cretam definiuit: cuius partes non copulantur termi-no communi. Pro argumenti solutione supponen-dum est, ens reale abstrahi posse ab ente per se, & per accidens; cum haec minus inter se differant, quam ens reale, & ens rationis, a quibus tamen vnā com-munem rationem entis abstrahi posse infra lib. 5. tract. 2. ostendam. Deinde supponendum est, ens reale, prout abstrahit ab ente per se, & ente per accidens, esse quod dissecatur in decem praedicamenta, saltem metaphysice sumpta: illud namque ens in decem praedicamenta dissecatur, quod de singulis praedica-tur: at ens reale per se de singulis praedicamentis dici nequit: siquidem relatio praedicamentalis similitudi-nis, exempli gratia, non est ens reale per se, nec hoc de ea dicitur, potiusque est ens per accidens, quod in aggregato fundamenti, & termini consistit. Pari ratione habitus, nempe hominem esse armatum, non est ens per se, sed potius ens per accidens de illo dici-tur. Quibus constitutis respondeo, negata maiori superioris